

6.5.6 GGzE haalt de hekken neer

Mensen schamen zich minder en minder voor een psychische aandoening. De psychiatrie raakt steeds verder uit de taboesfeer en daar zijn ze bij GGzE gelukkig mee. GGzE staat voor Geïntegreerde Geestelijke Gezondheidszorg

Eindhoven en De Kempen. Bestuursvoorzitter Joep Verbugt van de tweeduizend medewerkers tellende onderneming verwoordt het zo: "We hebben flinke vooruitgang geboekt, maar het zal waarschijnlijk altijd wel zo blijven dat mensen makkelijker praten over bijvoorbeeld een hartkwaal dan over een psychische klacht. Het is dus belangrijk om te blijven werken aan integratie en een goede beeldvorming over de psychiatrie. Bij GGzE proberen we daar op allerlei manieren gestalte aan te geven, bijvoorbeeld door onze locatie De Grote Beek - toch een begrip in het Eindhovense - aantrekkelijk en toegankelijk te maken voor álle mensen in de stad. Je kunt er wandelen, concerten bijwonen, lekker een hapje eten, de dierenweide bezoeken, open dagen bijwonen, kunstexposities bewonderen. Kortom, te veel om op te noemen." Hoe anders was het vroeger. Tot een paar hon-

derd jaar geleden werden 'gekken' weggestopt of, als ze lastig waren, zonder pardon op straat gezet. Ook daar moesten ze het niet al te bont maken, want dan werden ze opgepakt en voor de rest van hun leven in een kerker gesmeten. Het was de Franse arts Pinel die in 1793, diep bewogen door hun ellendige situatie, de krankzinnigen benaderde als zieke medemensen en hen bevrijdde van hun kettingen en kluisters.

Zijn voorbeeld vond al snel navolging in Duitsland en Engeland, maar in Nederland wilde men aanvankelijk niets weten van die nieuwerwetse denkbeelden. Hier was het Koninklijke Besluit van 1818 een aanzet tot verbetering. Voor het eerst wordt hierin vastgelegd wat het doel van krankzinnigengestichten is, namelijk het genezen van 'die ongelukkigen'. Tevens wordt vastgelegd dat de goede gestichten moeten blijven

en dat de slechte gesloten moeten worden. De verantwoordelijkheid ligt voortaan bij de provincie. Geleidelijk aan verdwijnen de dolhuizen en bewaarplaatsen.

Het lijkt allemaal mooier dan het is: zo voelen de provinciale besturen zich niet in het minst verantwoordelijk voor militairen van de landen zeemacht, landlopers, woonwagenbewoners en vooral gevangenen. In 1880 beseft minister Six dat de situatie onhoudbaar wordt en hij bepaalt dat voormalige gebouwen van de marine, in Medemblik, omgebouwd moeten worden tot krankzinnigengesticht. Al snel overstijgt het aantal patiënten het aantal beschikbare plaatsen. Agressie en ontvluchtelingen zijn schering en inslag, het gebouw voldoet niet aan de eisen van de tijd, het gesticht ligt te ver weg, er is niet genoeg werk voor de patiënten

en er heerst bijna voortdurend malaria. Er moet raad geschaft worden.

Het duurt tot 1918 voor de eerste bewoner zijn intrede doet in het Rijks Krankzinnigen Gesticht in Woensel, de huidige locatie De Grote Beek van GGzE: verscholen in het bos, veilig achter een hoog hek. In die tijd liep je niet te koop met krankzinnigen. Mannen en vrouwen zaten apart en er was een speciaal doktersbos, want een arts wilde in zijn vrije tijd niet met één van de bewoners geconfronteerd worden. Eigenlijk had het gesticht in die tijd maar één taak: de maatschappij beschermen tegen 'gekken'.

“Hoe anders is de situatie nu”, vervolgt bestuursvoorzitter Joep Verbugt. “De hekken zijn voorgoed verdwenen, letterlijk en figuurlijk. We willen onze cliënten bescherming bieden, maar

geenszins afzonderen en isoleren. Integendeel, onze cliënten begeleiden op hun weg terug in de samenleving en tegelijkertijd de samenleving naar binnenhalen. Er is al enige jaren sprake van een mooie wisselwerking en die gaan we in de toekomst nog mooier maken.”

6.5.7 Als leven óverleven wordt, staan er vrienden klaar

“De Stichting Vrienden van de Thuiszorg biedt hulp aan thuiszorgpatiënten wanneer bestaande regels, voorzieningen en vergoedingen tekort schieten. Dat is in één zin wat onze stichting doet.” Aan het woord is Brigid van de Moesdijk, voorzitter van de stichting die in 1997 werd opgericht in Eindhoven. “Via medewerkers van de thuiszorg, die inmiddels Zuidzorg heet, kwamen wij er achter in wat voor schrijnende omstandigheden mensen soms verkeren en ook hoe verschrikkelijk veel mensen eigenlijk niet de hulp krijgen die ze nodig hebben. Erbarmelijke omstandigheden, stil verdriet, vlakbij... in onze

stad, in onze wijk, zelfs in onze eigen straat! De thuiszorg komt handen en middelen te kort om adequaat hulp te verlenen en wij vonden dat we iets moesten doen, gewoon helpen met praktische dingen als luiers, kindervoeding, kleding, huishoudelijke apparatuur en meubels.”

Volgens Brigid doet de thuiszorg prima werk, daar valt niets op af te dingen, maar de hulp niet altijd voldoende. Soms is er gewoon geen geld voor een reparatie aan de wasmachine en is er al helemaal geen geld om een middagje uit te gaan. En wie kan de kapotte stoeptegels vervangen? Van wie krijgt de kleine een nieuwe winterjas? “De medewerkers van de thuiszorg

werden onze ogen en oren en al snel was de stichting een feit. Om snel flink wat geld in te zamelen, organiseerden we een benefietgala en met succes! Eindhovenaren zijn niet blind en doof voor andermans ellende. Met de opbrengst van het feest konden we een noodfonds oprichten en een opslagloods kopen waarin we gebruikte spullen konden opslaan.

Al heel snel waren we dus in staat duizenden mensen te helpen. De hulp die we verlenen, is altijd in natura. Geld geven we niet. En bij de stichting werken alleen maar vrijwilligers, dus alles gaat naar de hulp. Dankzij de inzet van de Eindhovenaren werd ook het tweede gala

Kerstlunch

Kerstwintercircus

Vrienden voor het leven

dat wij organiseerden een groot succes. De stadsschouwburg en zijn medewerkers gaven in nauwe samenwerking met de Vrienden van de Thuiszorg en Van Hoof & Van Hoof invulling aan de benefietvoorstellingen. De oude burge-meester Rein Welschen, maar ook zijn opvolger Alexander Sakkers, steunden en steunen ons initiatief van harte. Het is echt hartverwarmend te zien hoeveel mensen over hebben voor anderen, ze hoeven alleen maar even op het goede spoor gezet te worden. Zo heeft het bestuur van Eindhoven Culinaire ervoor gezorgd dat we maar liefst 800 patiënten een geweldige middag konden bezorgen op dit evenement." Voorzitter Brigid van de Moesdijk kan er nog altijd

niet over uit dat iedereen zo royaal en loyaal reageert: "Echt waar, waar we ook aankloppen, we komen eigenlijk nooit met lege handen thuis. En dat is ook nodig. Onderzoek heeft uitgewezen dat maar liefst 15% van de mensen ongenadig buiten de boot valt. Maar al te goed beseffen wij dat het eigenlijk te gek is dat onze stichting nodig is! Maar het heeft geen zin je daar druk over te maken, ik steek mijn tijd liever in zaken die er echt toe doen."

De 'vrienden' realiseren zich maar al te goed dat zij niet in staat zijn een maatschappelijk probleem op te lossen: "We proberen de pijn wat te verlichten, het leed te verzachten. We kunnen

toch niet werkeloos toezien hoe er hier mensen verpieteren? En laten we wel zijn: met de vergrijzing wordt de groep eenzaam alleen maar groter. Dat besef heeft ons op het idee gebracht onze stichting verder uit te breiden naar andere plaatsen. Op dit moment zijn er al zeventig gemeenten bij ons aangesloten en eigenlijk rekenen we er een beetje op dat we binnen nu en vijf jaar een landelijke dekking hebben. Ik voel me toch trots als ik kan zeggen dat het allemaal begonnen is in ons mooie Eindhoven, het kloppend hart van onze stichting. De slagader slingert zich door het land en zolang het hart klopt, heb ik er alle vertrouwen in dat onze stichting straks in heel Nederland erkend wordt."

Gezellig samen zijn